

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

**про результати відвідування
Тиврівського обласного будинку-інтернату
для осіб з інвалідністю та осіб похилого віку
Вінницької обласної ради**

20.07.2023

м. Київ, 2023

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 20.07.2023 групою НПМ здійснено відвідування Тиврівського обласного будинку-інтернату для осіб з інвалідністю та осіб похилого віку (далі – інтернат, заклад).

Відвідування здійснювали члени групи НПМ:

Захаров Руслан Бахтіярович, головний спеціаліст відділу реалізації національного превентивного механізму в закладах соціального забезпечення та освіти Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Федусик Юлія Вадимівна, заступник начальника відділу реалізації національного превентивного механізму в закладах соціального забезпечення та освіти Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Круцюк Антон Володимирович, головний спеціаліст відділу реалізації національного превентивного механізму в закладах соціального забезпечення та освіти Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Григор'єв Олег Валерійович, представник громадської організації;

Імереллі Руслан Едуардович, представник громадської організації.

Загальна інформація.

Інтернат знаходиться за адресою: вул. Злагоди, буд. 2, смт Тиврів, Вінницький р-н, Вінницька обл. (фото 1).

Інтернат розрахований на 230 ліжко-місць, у день відвідування у закладі проживало 209 осіб (128 чоловіків та 81 жінка). Серед підопічних 208 осіб – дієздатні, 1 особа – недієздатна (опіку здійснює заклад). Серед загальної кількості підопічних 39 ліжкових хворих та 89 осіб, які відносяться до маломобільних груп населення.

Загальна чисельність штату складає 187 одиниць, із яких: 49 – медичний персонал.

Інтернат є стаціонарною соціально-медичною установою, у складі якого діють геріатричне та психоневрологічне відділення.

Геріатричне відділення інтернату призначене для постійного проживання громадян похилого віку, ветеранів війни та праці, осіб з інвалідністю, які потребують стороннього догляду, побутового і медичного обслуговування (фото 2).

Психоневрологічне відділення інтернату призначене для тимчасового або постійного проживання/перебування осіб із стійкими інтелектуальними та/або психічними порушеннями, які за станом здоров'я потребують стороннього догляду, соціально-побутового обслуговування, надання медичної допомоги, соціальних послуг та комплексу реабілітаційних заходів і яким згідно з висновком лікарської комісії за участю лікаря-психіатра не протипоказане перебування в інтернаті (фото 3).

Територія закладу огорожена та доглянута. На території інтернату розташована зона відпочинку, прогулянкове подвір'я, власна молитовна кімната, де підопічні можуть задовольняти свої релігійні потреби (фото 4-7).

Заклад має централізоване водопостачання та автономне опалення, є гаряча вода, температура в житлових кімнатах становить від 21 до 24°C.

На території закладу розміщено три корпуси: корпус № 1 (адміністративно-житловий, двоповерховий); корпус № 2 (житловий, триповерховий) та банно-пральний комплекс.

Будівля інтернату обладнана автоматичною пожежною сигналізацією, ведеться облік наявних вогнегасників, забезпечено їх своєчасне обслуговування. Вікна інтернату не заграбовані, наявні схеми евакуації на кожному поверсі (фото 8).

Працівниками проводиться належне прибирання в спальних кімнатах та приміщеннях загального користування. Забезпечується догляд за ліжковими хворими підопічними: надається допомога у годуванні, здійсненні індивідуальних санітарно-гігієнічних процедур (фото 9).

Санітарний стан кімнат, постільної білизни та одягу підопічних задовільний.

Приміщення харчоблоку, робочі поверхні та посуд чисті, неприємні запахи відсутні, витяжка в робочому стані. Приміщення харчоблоку забезпечено гарячою та холодною водою, підігрів води здійснюється електричним бойлером. Санітарні книжки працівників кухні не прострочені, медичний огляд пройшли усі працівники харчоблоку.

Підопічні забезпечені чотириразовим харчуванням, наявне щоденне та перспективне меню.

У корпусах підопічним забезпечений доступ до питної води, наявний посуд для пиття. Підопічним створені належні умови для проведення дозвілля та проживання (фото 10, 11).

Підопічні, що на момент відвідування знаходились в інтернаті, легко ідуть на контакт, позитивно реагують на членів групи НПМ.

У ході відвідування групою НПМ було проведено особисте конфіденційне спілкування зі 126 підопічними та 12 працівниками закладу. Скарг на неналежне поводження, якість догляду та умови проживання від підопічних не надходило.

В інтернаті наявна ліцензія на провадження господарської діяльності з медичної практики.

До посадових інструкцій медичного персоналу окремим пунктом внесено обов'язок дотримуватись вимог статті 10 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання.

На інформаційних стендах інтернату розміщена інформація про права і обов'язки підопічних, адреси і контактні дані посадових осіб, у тому числі Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, до яких підопічні та персонал можуть звернутися у разі порушення їх прав.

Закладом налагоджена співпраця з місцевим центром з надання безоплатної правової допомоги відповідно до статті 14 Закону України «Про безоплатну правову допомогу».

Заклад співпрацює з благодійними та волонтерськими організаціями, від яких отримує гуманітарну допомогу, що обліковується та використовується на потреби підопічних. Пенсії підопічні витрачають для задоволення власних потреб.

Усі підопічні забезпечені медичним обслуговуванням у повному обсязі (фото 12, 13).

В інтернаті наявна медична частина, де зберігається медична документація підопічних, є процедурний кабінет та кабінет медичного персоналу.

Закладом здійснюється організація надання вторинної медичної допомоги, підопічним вчасно організовується щорічний комплексний медичний огляд.

Під час огляду наявних у закладі медичних препаратів не виявлено ліків з простроченим терміном придатності.

Декларації з сімейним лікарем укладено усіма підопічними.

У закладі наявне приймально-карантинне відділення, до якого розміщуються під час влаштування до інтернату підопічні на 14 днів для подальшого спостереження.

Відповідно до журналу реєстрації тілесних ушкоджень у період з січня по липень 2023 року зафіксовано 3 випадки отримання підопічними тілесних ушкоджень.

Протягом 2023 року у лікарні померло 24 підопічних, більшість з них у зв'язку із серцево-судинними захворюваннями.

Попередні зауваження.

Попереднє відвідування НППМ здійснено 13.05.2022. За результатами попереднього відвідування НППМ виявлено порушення:

права на захист від катувань, жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання;

права на охорону здоров'я та медичне забезпечення;

права на гідність;

права на достатній життєвий рівень, приватність та повагу до гідності.

За результатами попереднього відвідування НППМ вносились пропозиції:

1. Вінницькій обласній раді:

забезпечити дотримання прав підопічних Тиврівського обласного будинку-інтернату для осіб з інвалідністю та осіб похилого віку;

передбачити у встановленому законом порядку кошти для облаштування в приміщеннях та на території закладу інклюзивного простору для підопічних;

передбачити у встановленому законом порядку кошти для ремонту житлових та допоміжних приміщень закладу;

вжити заходів щодо усунення виявлених недоліків в діяльності закладу, які детально викладені у звіті.

2. Департаменту соціальної та молодіжної політики Вінницької обласної державної адміністрації:

прийняти до уваги рекомендації за наслідками відвідування;

у межах компетенції вжити заходів реагування на виявлені недоліки та порушення;

забезпечити контроль за реалізацією прав підопічних закладу.

3. Тиврівському обласному будинку-інтернату для осіб з інвалідністю та осіб похилого віку:

забезпечити дотримання у закладі прав підопічних на достатній життєвий рівень, що включає достатнє харчування, житло;

усунути порушення санітарно-гігієнічних вимог в роботі харчоблоку;

забезпечити дієвий контроль за роботою медичного персоналу щодо недопущення використання та своєчасної утилізації прострочених ліків;

вжити вичерпних заходів, спрямованих на недопущення та усунення всіх зазначених у звіті недоліків та порушень.

За результатами опрацювання звіту заклад поінформував Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини про виконання наданих рекомендацій, а саме:

частково забезпечено дотримання прав підопічних;

не у повному обсязі забезпечено облаштування в приміщеннях та на території закладу інклюзивного простору для підопічних;

забезпечено контроль за реалізацією прав підопічних;

забезпечено дотримання у закладі прав підопічних на достатній життєвий рівень, що включає достатнє харчування та житло;
усунуто порушення санітарно-гігієнічних вимог в роботі харчоблоку;
забезпечено контроль за роботою медичного персоналу щодо недопущення використання та своєчасної утилізації прострочених ліків.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на достатній життєвий рівень (стаття 48 Конституції України).

1. У порушення норм ДБН В.2.2-18:2007 «Заклади соціального захисту населення» фактична норма площі на одного підопічного в окремих кімнатах закладу на день відвідування складала від 3 до 5 м², тоді як має бути не менше 8 м². В окремих житлових кімнатах спального корпусу №2 наявні панцерні ліжка.

2. Не всі підопічні забезпечені в повній мірі твердим інвентарем та столовим посудом відповідно до розділу VI Мінімальних норм забезпечення предметами, матеріалами та інвентарем громадян похилого віку, осіб з інвалідністю та дітей з інвалідністю в інтернатних установах та територіальних центрах соціального обслуговування (надання соціальних послуг) системи соціального захисту населення, затверджених наказом Міністерства соціальної політики України від 19.08.2015 № 857 (далі – Мінімальні норми). Так, в інтернаті недостатньо приліжкових тумб, столів та стільців.

3. Відповідно до Мінімальних норм керівники установ мають право збільшувати норми забезпечення та зменшувати строки користування предметами, матеріалами та інвентарем, виходячи з природнокліматичних особливостей регіону, складу підопічних, їх індивідуальних потреб та затверджених видатків на цю мету. Так, у закладі є потреба у забезпеченні підопічних туалетними стільцями, оскільки в інтернаті проживають підопічні, які не можуть самостійно дійти до вбиральні, а використання господарських відер для справляння фізіологічних потреб людини є неприпустимим (фото 14).

4. У житлових кімнатах психоневрологічного відділення інтернату відсутні кнопки виклику персоналу, а у геріатричному відділенні наявні, однак непрацюючі. У разі виникнення потреби у медичній допомозі у ліжкових хворих мешканців виникає проблема із запрошенням медичних працівників (фото 15). Зазначене не відповідає вимогам пункту 35 Типового положення про будинок-інтернат для громадян похилого віку та осіб з інвалідністю, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 02.09.2020 № 772.

5. У деяких житлових кімнатах, у яких проживає більше, ніж одна особа, відсутні ширми для забезпечення приватності під час здійснення індивідуальних гігієнічних процедур. На вікнах деяких житлових кімнат відсутні ручки для

відкриття. Зазначене створює умови, за яких неможливе забезпечення приватності підопічним та наявності позитивного терапевтичного середовища, що не відповідає пункту 34 розділу III Стандартів Європейського комітету з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводження чи покарання (далі – Стандарти КЗК) (фото 16).

6. Не всіх підопічних, які себе обслуговують, забезпечено приліжковими килимками відповідно до розділу V Мінімальних норм (фото 17).

Порушення права на охорону здоров'я та медичну допомогу (стаття 49 Конституції України, статті 283, 284 Цивільного кодексу України).

7. При отриманні лікарських засобів, що закупаються за рахунок бюджетних коштів, на упаковки лікарських засобів не нанесено спеціальне позначення – штамп червоного кольору з написом «Бюджетна закупівля».

Порушення прав осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення (стаття 9 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю, стаття 5 Закону України «Про психіатричну допомогу»).

8. Житлові корпуси закладу не повністю пристосовані до потреб осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення відповідно до вимог ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд» (фото 18-20), а саме:

ребра першої та останньої сходинки сходових маршрутів не промарковані засобами тактильного орієнтування;

відсутні тактильні інформаційні покажчики шрифтом Брайля;

стан пандусів аварійний та унеможливорює самостійне й безпечне використання підопічними;

у туалетній кімнаті на другому поверсі відсутні поручні або інші пристосування для осіб, які належать до маломобільних груп населення;

заклад не обладнано ліфтами або підйомниками, що унеможливорює організацію прогулянок для маломобільних та ліжкових хворих підопічних;

в укритті наявні високі пороги, що ускладнює пересування окремих категорій осіб.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Вінницькій обласній військовій адміністрації:

вжити невідкладних заходів щодо усунення наведених порушень прав осіб, яким надаються соціальні послуги зі стаціонарного догляду, а також причин та умов, що сприяють таким порушенням, їх недопущення у подальшій діяльності Тиврівського обласного будинку-інтернату для осіб з інвалідністю та осіб похилого віку;

розглянути можливість додаткового фінансування закладу з метою усунення недоліків, викладених у звіті.

2. Тиврівському обласному будинку-інтернату для осіб з інвалідністю та осіб похилого віку забезпечити:

дотримання норм житлової площі на особу з урахуванням вимог ДБН В.2.2-18:2007 «Заклади соціального захисту населення»;

облаштування житлових кімнат інтернату відповідно до Мінімальних норм забезпечення предметами, матеріалами та інвентарем громадян похилого віку, осіб з інвалідністю та дітей з інвалідністю в інтернатних установах та територіальних центрах соціального обслуговування (надання соціальних послуг) системи соціального захисту населення, затверджених наказом Міністерства соціальної політики України від 19.08.2015 № 857;

забезпечити кімнати, у яких проживає більше, ніж одна особа, ширмами для дотримання прав підопічних на приватність;

обладнання житлових кімнат інтернату кнопками виклику персоналу;

оснащення вікон житлових кімнат ручками для відкривання;

дотримання вимог ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд».

Додатки: фотоматеріали – на 7 арк. в 1 прим.

Керівник групи НПМ

Головний спеціаліст відділу реалізації національного превентивного механізму в закладах соціального забезпечення та освіти Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини

Руслан ЗАХАРОВ

Фото 1

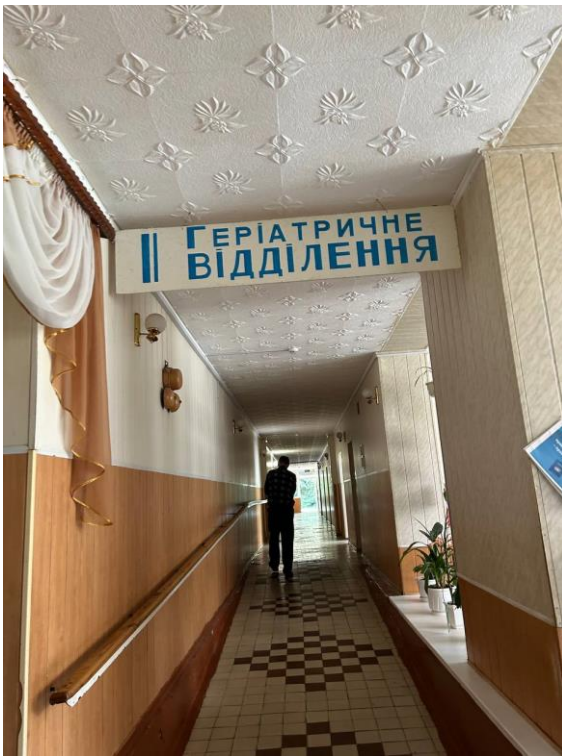

Фото 2

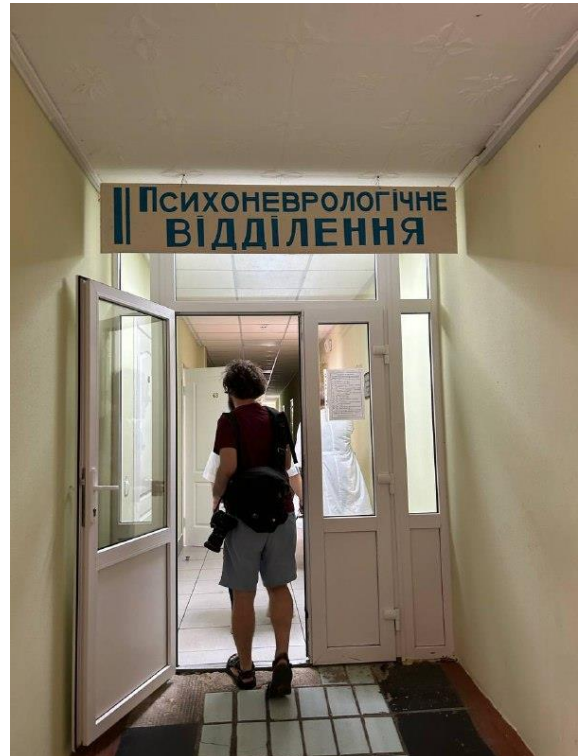

Фото 3

Фото 4

Фото 5

Фото 6

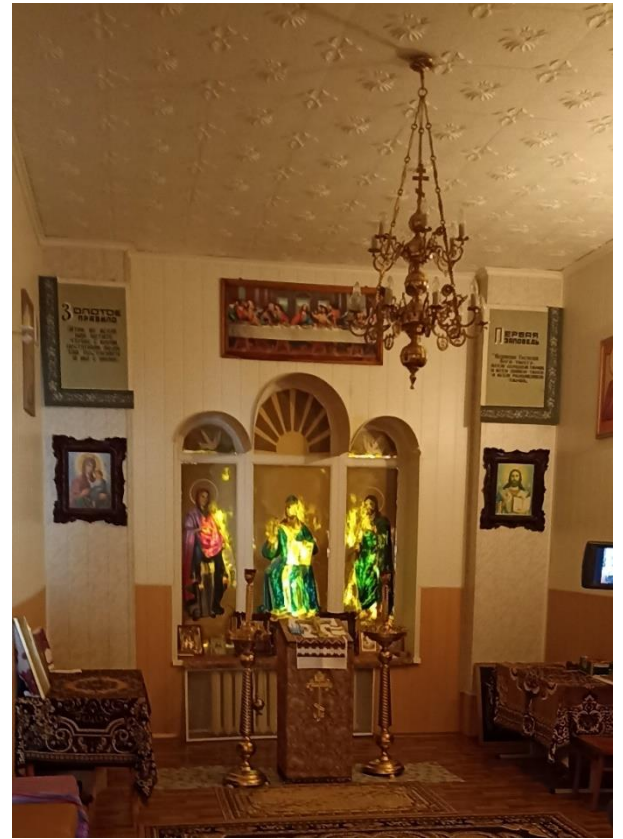

Фото 7

Фото 8

Фото 9

Фото 10

Фото 11

Фото 12

Фото 13

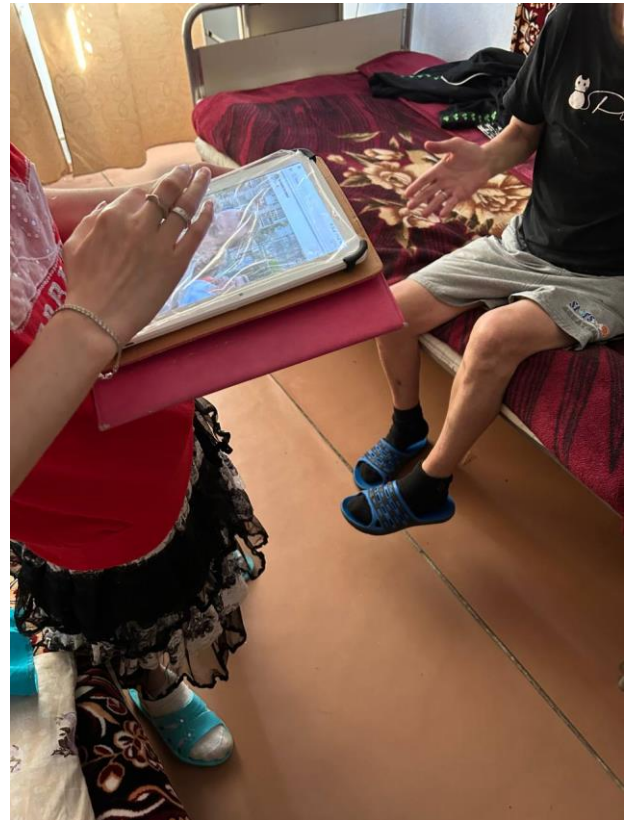
Φοτο 14

Φοτο 15

Φοτο 16

Φοτο 17

Φοτο 18

Φοτο 19

Φοτο 20